

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Ο τίτλος:

- περιλαμβάνει τις έννοιες – κλειδιά του κειμένου (σελίδες: παραπέμπει στο βιβλίο και στην ανάγνωση – θεραπεύουν: εξηγεί εξαρχής την επίδρασή τους στο άτομο)
- χρησιμοποιεί το ρήμα «θεραπεύουν», για να υπογραμμίσει τη δράση/ το αποτέλεσμα της ανάγνωσης
- είναι μεταφορικός, πρωτότυπος και αποδίδει το κεντρικό θέμα του άρθρου, δηλ. την ευεργετική αξία του βιβλίου
- συνιστά έναν δείκτη για την κύρια θέση της αρθρογράφου, δηλ. τη γενικότερη θεραπευτική δύναμη της φιλιαναγνωσίας
- έχει άμεση σχέση με το περιεχόμενο του υπόλοιπου κειμένου

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Κείμενο 1

- *Με συνέλαβαν κι εμένα, Αύγουστο του 1967, με ξυλοκόπησαν, με φυλάκισαν, πέρασα από στρατοδικείο, κι όταν «βρέθηκα» επιτέλους έξω με αναστολή, ήξερα ότι, για να «σωθώ», θα πρέπει να γίνω συγγραφέας, μόνο έτσι θα έδινα διέξοδο στο διαρκές μουρμουρητό που με καλούσε να «εκφραστώ»*

Αφήγηση προσωπικού βιώματος, που κλιμακώνεται με το ασύνδετο σχήμα. Τα ρήματα «ξυλοκόπησαν», «φυλάκισαν», η περίφραση «πέρασα από στρατοδικείο» εκφράζουν την προσωπική περιπέτεια που σημάδεψε την ίδια και τη διαδρομή της ως συγγραφέα.

Κείμενο 2

- *Κάθε φορά που σκέφτομαι το βιβλίο ως θεραπευτικό εργαλείο θυμάμαι τη γιαγιά μου. Γέμιζε την κατσαρόλα με διάφορα ζαρζαθατικά από το μποστάνι, άναβε τη φωτιά, καπάκωνε*

την κατσαρόλα και άρπαζε το βιβλίο της, για να περάσει ο χρόνος κι εκείνη να βουτήξει σ' έναν άλλον κόσμο.

Η αφήγηση (σε μεταφορικό και εικονοπλαστικό λόγο, για να κατευθύνει τον δέκτη) αναδεικνύει με παραστατικό τρόπο τη θεραπευτική σχέση αναγνώστη – βιβλίου μέσω της εμπειρίας της γιαγιάς της, ενός ανθρώπου δηλαδή απλού, καθημερινού, μεγάλης ηλικίας, με την ευθύνη του νοικοκυριού και της οικογένειας. Με την αφήγηση προσεγγίζεται συναισθηματικά ο δέκτης και πλαισιώνονται δυναμικά η σύντομη ιστορική αναδρομή και οι βιβλιογραφικές παραπομπές για τη θεραπευτική δύναμη του βιβλίου.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

- Θα έδινα διέξοδο στο διαρκές μουρμουρητό που με καλούσε να «εκφραστώ» (Κείμενο 1) → μεταφορική απόδοση της αίσθησης της Μάρως Δούκα ότι η συγγραφή αποτελεί έναν λυτρωτικό τρόπο κατάθεσης έντονων εμπειριών και έκφρασης βαθύτερων συναισθημάτων.
- Το κυριότερο όφελός μου, πάντως, είναι ότι ποτέ δεν πέφτω από τα σύννεφα... (Κείμενο 1) → τα αποσιωπητικά υποδηλώνουν έναν υπαινιγμό της Μάρως Δούκα για την ανταποδοτική της σχέση με τη συγγραφή, η οποία τη βοήθησε να αλλάξει την οπτική της και να δει την ανθρώπινη ζωή πιο σφαιρικά, ως ένα μέρος της Ιστορίας, σε αντίθεση ενδεχομένως με άλλους, που εξακολουθούν να εκπλήσσονται από τα τεκταινόμενα στη σύγχρονη εποχή.
- «Τόπος θεραπείας της ψυχής» (Κείμενο 2) → μεταφορικός χαρακτηρισμός της βιβλιοθήκης τον οποίο της απέδωσαν οι αρχαίοι Θηβαίοι, επειδή είχαν συνειδητοποιήσει την ευεργετική επίδραση του βιβλίου στον ανθρώπινο ψυχισμό.
- «Το βιβλίο είναι ο καλύτερος θεραπευτής» (Κείμενο 2) → αυτούσια παράθεση των λόγων της γιαγιάς της αρθρογράφου, η οποία είχε βιώσει στην πράξη τις θεραπευτικές ιδιότητες της ανάγνωσης ενός καλού βιβλίου και αισθανόταν ότι λειτουργεί υποστηρικτικά στην απαιτητική καθημερινότητά της
- Με άλλα λόγια, δεν χρειάζεται κάποιος να αντιμετωπίζει ψυχικές δυσκολίες για να... βιβλιοθεραπευτεί! (Κείμενο 2) → η αρθρογράφος ολοκληρώνει το κείμενό της, καταλήγοντας σε ένα ανακεφαλαιωτικό συμπέρασμα, με τη μορφή έμμεσης παραίνεσης· με τη χρήση του θαυμαστικού επιδοκιμάζει έντονα την πρακτική της φιλαναγνωσίας, όχι μόνο ως μέσου ψυχοθεραπείας, αλλά και ως μιας καλής καθημερινής συνήθειας που βοηθά το άτομο να εξελιχθεί.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής για τη σχέση του Λεόντιου Έξαρχου με τα βιβλία:

- καθημερινή συνήθεια γι' αυτόν
- αναγκαιότητα, για να διατηρήσει την πνευματική του διαύγεια· προφανώς πρόκειται για άνθρωπο μορφωμένο, με σύνθετη σκέψη και τετράγωνη λογική, που έχει εξοικειωθεί από τη νεαρή του ηλικία με τη μελέτη, στην οποία καταφεύγει και πάλι στη φάση της επαγγελματικής του απόσυρσης
- πρόκειται για τη μοναδική διέξοδο που νιώθει ότι πραγματικά τον ωφελεί και τον διατηρεί ζωντανό και ακμαίο νοητικά
- τα γηρατειά τον επιβαρύνουν ολοένα και πιο σοβαρά σε διανοητικό και σωματικό επίπεδο, αισθάνεται πως πρέπει τουλάχιστον να διατηρηθεί σε πνευματική εγρήγορση και ως μόνο μέσο για την επίτευξη αυτού του στόχου προκρίνει την ανάγνωση.

Εκφραστικά μέσα:

- η Δευτέρα τού προέκυψε ιδιαίτερα στείρα σε ταξίδια του νου (προσωποποίηση, μεταφορά)
- Ήταν το μυαλό του που είχε ανάγκη τα βιβλία. (προσωποποίηση, μεταφορά)
- Οι νοητικές του λειτουργίες έφθιναν και ήταν σαν νοτισμένος τοίχος –ίσως σ' αυτό μερίδιο ευθύνης να είχαν και οι ρετσίνες, κι έτσι τα φουσκώματα του μυαλού του παραδίνονταν στον νόμο της βαρύτητας κι έριχναν κάθε τόσο τους σοβάδες σαν το χιόνι (εικόνα, προσωποποίηση, μεταφορά, παρομοίωση)
- Ήταν βέβαιος πως το μυαλό του μαδούσε με τα γηρατειά κι έχανε όχι μόνο τη στιλπνότητα της γούνας του, αλλά και τρίχες, τούφες ολόκληρες. (εικόνα, μεταφορά)
- Έβλεπε κάθε μέρα τις σελίδες απ' το ημερολόγιο της ζωής του να τις γυρίζει όλο και πιο γρήγορα ο άνεμος κι ύστερα να τις σκορπίζει (εικόνα, προσωποποίηση, μεταφορά)

Τέλος, ο μαθητής/ η μαθήτρια, ανάλογα με τον παραστατικό του/ της κύκλο, μπορεί να παρουσιάσει ελεύθερα τα συναισθήματα που του/ της προκάλεσε η ανάγνωση του αποσπάσματος.